

Средно училище „Христо Ботев” – гр. Балчик

Утвърждавам:

Директор:.....

/Станислав Николов/

Училищна стратегия и програма за насърчаване и повишаване
на грамотността през периода 2023/2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I.Общо представяне

II.Анализ на състоянието на грамотността

1. Грамотността като феномен
2. Европейски и национален контекст
3. Мерки за повишаване на уменията за четене

III.Визия

IV.Принципи при изпълнение на стратегията

V. Стратегически и оперативни цели

VI. Политики за насърчаване и развитие на грамотността.

1. Политики при деца в начална училищна възраст.
2. Политики при юноши.

VII. Индикатори за измерване на резултати от изпълнението на стратегията.

VIII. Училищна програма

I.Общо представяне.

Стратегията за повишаване на грамотността в СУ „Христо Ботев“ - гр. Балчик е изготвена на основата на Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността. Стратегията за развитие на училището е насочена към усъвършенстване и повишаване на четивната грамотност на учениците и овладяването на различни техники за оgramотвяване, което ще доведе до осигуряване и подобряване израстването и съзряването на учениците, както и до оптималното боравене с книжовния език.

II. Анализ на състоянието.

1.Грамотността като феномен.

Грамотността е едно от важните условия за личен и социален просперитет. Тя е фактор за повишаването на производителността на населението в трудоспособна възраст, което води до икономически растеж и подобряване на социално-икономическите фактори.

Придобиването на грамотност дава възможност на всеки да живее отговорно и независимо и да постига успехи. Ето защо е важно преди да анализираме факторите и тенденциите за развитие, да изясним обхвата и съдържанието на понятието „грамотност“.

Досега у нас не съществува общоприето понятие за грамотност. Традиционното разбиране за грамотността най-често се свързва с усвояването на четене и писане на родния език. По този начин грамотността функционира в тесен и широк смисъл. За целите на настоящата Стратегия с понятието „грамотност“ ще се означава езиковата грамотност на официалния език, в основата на която е предимно грамотността за четене, но е неизменно свързана и с останалите умения за слушане и за говорене и създаване.

Грамотността е способността на човека да идентифицира, да разбира, да интерпретира, да създава, да обменя, да общува, да изчислява, като използва материали с различни видове контекст. Грамотността е продължителен и непрекъснат процес на учене, който позволява на човека да постигне целите си, да развие знанието и потенциала си.

СУ „Христо Ботев“ - гр. Балчик, за целите на настоящата стратегия, която повтаря рамките на Националната стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността, различава следните видове грамотност:

- Базова грамотност- умение за четене с разбиране на текст, за писане и за правилна употреба на езика в конкретен контекст.
- Функционална грамотност- умения за откриване, подобрене, извличане, анализиране и синтезиране на информация от различни източници и използването и за постигане на дадена цел както в обучението по всички учебни предмети, така и в различни житейски ситуации.
- Мултифункционална грамотност- компетентност за създаване, разбиране, тълкуване и критическа оценка на писмената информация.

Основата за придобиване на функционална грамотност се поставя в начален етап на образование. Постепенно се разширява в прогимназиален етап, а в края на втори гимназиален етап учениците трябва да са изградили максимално своите четивно-

интерпретативни способности. Трябва да умеят да боравят с информация от различни типове дискурси.

Независимо от конкретната си насоченост спрямо корелациите между индивида и социума, грамотността, с цялата си универсалност, ще рефлектира върху гражданските и културните компетентности на личността.

2. Европейски и национален контекст.

Затворени в руслото на балканската си специфика, българите рядко възприемаме собственото като част от общото. В този контекст ние често „приемаме“ чуждото за по-добро и по-качествено. Така е и с образованието, така е и с грамотността. Това схващане обаче е погрешно. Последните резултати от международното оценяване на учениците-PISA- сочи, че всеки пети ученик не е функционално грамотен и са необходими изключително целенасочени усилия, ако държавите от ЕС искат да постигнат целите си.

Възрастното население в ЕС се нуждае от също толкова спешни мерки. Близо 75 милиона души в ЕС в момента имат ниски основни или професионални умения. За всички тях четенето и писането са умения от фундаментално значение, защото те са основата на всяко по-нататъшно обучение.

В българската действителност делът на функционално неграмотните по стандарт PISA не е никак малък. Но тук е важно да се отбележи, че подобен тип изследвания се прилагат в училищна среда, която не подготвя по традиция учениците си за този по-практически ракурс. Българската образователна система е по-скоро „наукоидна“-наблягаща повече на знанията, отколкото на уменията.

Влияние върху грамотността оказват разбира се и фактори като образователния статус на родителите, финансовата осигуреност, мотивираща външна среда.

Ако се сравнят в пропорционално съотношение стойностите на грамотността в България, спрямо стойностите в останалите държави от ЕС, ще се види, че те не се различават особено, макар и различния изследователски подход.

3. Мерки за повишаване уменията за четене на учениците.

На теория е необходимо и изглежда логично да се създадат унифицирани национални правила за повишаване на грамотността. Но, уменията за четене и разбиране са различни при различните личности. Затова е необходим локален подход, който да сведе мерките до съответния район, населеното място, даденото училище. Така, макар и неконсолидирани, усилията ще стигнат до своя адресант.

Мерките, в чиито рамки СУ „Христо Ботев“- гр. Балчик е избрало да се побере, са в унисон със Стратегията за повишаване на грамотността:

- Мерки в областта на превенцията:
  - Предлагането на целодневна организация на учебния ден на всички ученици.
  - Предоставяне на допълнителни модули за обучение по български език (чрез интерактивни методи на обучение, участия в проекти и др.)
- Мерки в областта на интервенцията
  - Диагностика на пропуските
  - Повишаване на мотивацията за учене
  - Провеждането на интердисциплинарни състезания и олимпиади
- Мерки в областта на компенсацията
  - Предоставяне на възможност за продължаване на образованието в самостоятелна форма на обучение.

III. Визия

Визията на СУ „Христо Ботев“ - гр. Балчик стъпва върху изграждането на четящи, мислещи, създаващи и свободни личности, които да се превърнат в двигатели на интелектуално-социалния растеж в община Балчик и района.

IV. Принципи при изпълнение на стратегията

1. Партньорство- включване на всички институции- училище, медии, библиотеки, граждански организации и др. Това ще усъвършенства стратегиите за повишаване на грамотността.
2. Концентрация- фокусирането върху различни предметни области ще допринесе за гъвкавостта в подходите за повишаване на грамотността.
3. Допълняемост- дава възможност за обогатяване на стратегиите за грамотност.
4. Всеобхватност- създаване на мащабна среда за развитие на грамотността.

V. Стратегически и оперативни цели

1. Стратегически цели:

- Постигане на оптимално равнище на грамотност според всички общоприети изследвания (напр. PISA) на учениците от СУ „Христо Ботев“ - гр. Балчик. Това ще допринесе за тяхното личностно, а по-късно и обществено израстване.

2. Оперативни цели.

- Създаване на благоприятна среда в училище
  - Привличане на обществен интерес към работата по повишаване на грамотността- социални инициативи, публични четения, съвместни четения.
  - Подпомагане на родителите за усъвършенстване на техните умения- четене с родители, „Ден на отворените врати“
  - Осигуряване на лесен достъп до книги и др. четива
- Повишаване на равнището на грамотност:
  - Работа със семействата и индивидуална работа с децата и учениците от училището.
  - Определяне на езиковото развитие на децата и ранна превенция на обучителни трудности или затруднения при четене.
    - Провеждане на тестове за установяване на равнището на грамотност.
    - Изготвяне на портфолио на учениците във връзка с равнището на грамотност.
- Увеличаване на участието и приобщаването:
  - Преодоляване на социално-икономическата неравнопоставеност за повишаване на обхвата в училищно възпитание и подготовка;
    - Преодоляване на езиковите бариери чрез предоставяне на обучение по български език и усъвършенстване на уменията за четене и писане на учениците с различен майчин език (ако има такива);
    - Преодоляване на дигиталната пропаст чрез развитие на умения за четене от електронен носител.
    - Осигуряване на подходяща среда за повишаване на уменията за четене от електронни носители в обществената библиотека.

VI. ПОЛИТИКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГРАМОТНОСТТА

1. Политики при децата в началната училищна възраст:

- начално ограмотяване в I клас, придобиването на началната грамотност и полагането на основите за придобиване на функционална грамотност;
- надграждане на началната грамотност във II и в III клас;
- в края на IV клас придобиване на ключови за целия образователен процес умения за четене, писане и разбиране на текст (изгражда се базовата грамотност, като необходима предпоставка за функционалната грамотност);
- индивидуализация и диференциация в обучението
- характеристики на началното училище;
- конкретна педагогическа подкрепа относно правилната употреба на езика, осигуряваща резултатно участие в учебната дейност и в различни сфери на детския живот, необходима за децата, за които българският език не е майчин език.
- идентифициране на причините за съществуващите говорни проблеми при някои деца - необходимо условие за преодоляването на трудностите им при формиране на четивната техника;
- изграждане на позитивно отношение към книгата;
- родителска подкрепа на детето в процеса на ограмотяване;

2. Политики при юношите:

- приобщаване на семейството към задачите на училищното обучение;
- превръщането на комуникативния подход в обучението във водещ по всички предмети;
- превръщането на текста в обект, „потопен“ в житейски контекст;
- мотивиране на учениците в учебния процес с близки до светоусещането им на съвременни печатни и електронни материали;
- приемственост между началния и прогимназиалния етап;

VII. Индикатори за измерване на резултатите от изпълнение на стратегията.

1. 80% от децата в края на задължителната подготовка за училище да достигат училищна готовност
2. Достигане на 80 % постижимост на държавните образователни изисквания за учебно съдържание по български език и литература в началния етап, измерена чрез националното външно оценяване в края на IV клас.
3. Достигане на 65 % постижимост на очакваните резултати от обучението по български език и литература, измерена чрез националното външно оценяване в края на VII клас
4. Достигане на 60 % постижимост на очакваните резултати от обучението по български език и литература, измерена чрез държавните зрелостни изпити по български език и литература

VIII. Училищна програма:

1. Провеждане и оценяване на входящото ниво на знанията на учениците и предприемане на необходимите мерки за преодоляване на констатираните пропуски.

Срок: октомври, 2023 г.

Отг.: преподавателите

2. Усъвършенстване методиката на обучението по предмети с цел да съдейства за развитието на мисленето на учениците.

- Поставяне диференцирани задачи за попълване на пропуските в знанията
- Организиране на специално повторение на слабо усвоените теми

Срок: постоянен

- Отг.: МО
3. Учителите да прилагат стандартизирани тестове за проверка на знанията на учениците.
Срок: постоянен
Отг.: преподавателите
4. Учителите да прилагат интерактивни методи, принципи на екипна работа и др., които създават навици за самостоятелно учене, при което учителят е консултант, а не само източник.
Срок: постоянен
Отг.: преподавателите
5. Уточняване на учениците, с които ще се работи допълнително – изоставащи и напреднали, в часовете за консултации на учителите.
Срок: октомври, 2023 г.
Отг.: учителите
6. Всички учители да полагат усилия за подобряване езиковата култура на учениците – да санкционират грешките, както в писмените, така и в устните им изяви.
Срок: постоянен
Отг.: учителите
7. Съвместна работа на учители и възпитатели за повишаване на грамотността на учениците.
Срок: постоянен
Отг.: учители и възпитатели
8. Ефективно разпределение на часовете по ООП и ИУЧ по учебния план.
Срок: постоянен
Отг.: началните учители
9. Разработване на учебни програми за ИУЧ по БЕЛ в прогимназиален етап, поставящи акцент върху четивната грамотност на учениците.
Срок: м. септември, 2023 г.
Отг.: преподавателите по БЕЛ
10. Мотивиране и подготовка на учениците за участие и личностна изява в олимпиади по БЕЛ в общински и областен кръг.
Срок: м. декември, 2023 г.
Отг.: преподавателите по БЕЛ
11. Организиране и провеждане на открити уроци в МО.
Срок: по график
Отг.: председатели на МО
12. Да се осигури необходимият брой от новоиздания правописен речник на българския език.
Срок: октомври, 2023 г.
Отг.: Директор
13. Литературни прегледи по изучавани произведения-организиране на викторини, дискусии по заложените теми в учебното съдържание по БЕЛ.
Срок: постоянен
Отг.: Преподавателите по БЕЛ, началните учители
14. Участие на ученици от началните класове в „Коледна работилничка“
Срок: декември
Отг.: началните учители
15. Участие на ученици от начален етап в честванията за Васил Левски- „Рецитал за Левски“
Срок: декември
Отг.: началните учители
16. Участие в дейности по сътрудничество с родители- „Баба Марта и моето семейство“

Срок: март
Отг: началните учители

17.Участие на ученици от пети клас в конкурс на тема „Най-сладкодумният разказвач приказка за Хитър Петър“.

Срок:м.април,2024 г.

Отг.: преподавателите по БЕЛ

18.Периодично изготвяне на презентации и табла –звукови промени, правописни и пунктуационни правила.

Срок: постоянен

Отг .:преподаватели по БЕЛ
начални учители

19.Организиране на тържества в началните класове във връзка с празника на българската азбука .

Срок: м.май 2024 г.

Отг. :начални учители

20.Записване на първокласниците в библиотеката „П. Хилендарски“.

Срок:м.май,2024 г.

Отг. :учители на 1 клас

21.Периодично посещение на градската библиотека „П.Хилендарски“ във връзка с празници, изучавани творци, работа с речници.

Срок: постоянен

Отг.: преподавателите

-. Очаквани резултати:

1.Повишаване на грамотността на учениците с 10% в края на учебната 2023/2024 година.

2.Привличане на общественото мнение към необходимостта от повишаване на грамотността.

3.Повишаване на мотивацията на учениците да четат художествена и научна литература.

4.Осъвременяване на училищния библиотечен фонд.

5.Оценяване на равнището на грамотност и на езиковите умения.

6.Използване на учебни програми ,поставящи акцент върху четивната грамотност у учениците.

7.Стимулиране на талантливите деца с интереси в областта на четенето и съвременните ключови компетентности.

Изготвил:
Председател на МГУБЕЛ